

КОЗЕЛ С.М.

студент 2-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету,
м. Житомир

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ВИМОГА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Згідно з ЗУ “Про місцеве самоврядування”, місцеве самоврядування - це право та спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення [4, с. 117].

З огляду на це місцеве самоврядування можна визначити як децентралізовану форму управління. Децентралізація характеризує процес трансформації механізму реалізації владних повноважень у системі державного управління, яка складається з керуючої підсистеми (суб’єкти управління) й керованої підсистеми (об’єкти управління) та взаємодії суб’єктів та об’єктів управління [6, с. 289].

Децентралізація державної влади як універсальне явище відображає процеси перерозподілу повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування. Чим більше децентралізовано державну владу, то:

- 1) більше економічних методів впливу на керований об’єкт управління;
- 2) гнучкіша управлінська система;
- 3) розвинутіші демократичні інститути, міцніша демократична система.

Єдиним шляхом децентралізації влади є проведення адміністративної реформи, з якою на думку експертів Україна запізнюється вже на 20 років.

Слід розуміти, що між поняттями «адміністративна реформа» та «децентралізація влади» є чіткий нерозривний взаємозв’язок: щоб подолати кризу влади, її треба децентралізувати; водночас децентралізація владних повноважень і є суттю адміністративної реформи.

Адміністративна реформа - це комплексна перебудова наявної системи адміністрування в державі задля забезпечення ефективного функціонування влади. Отже, вона полягає у реформуванні взаємозв’язків певних інституцій, їхньої структури та взаємодії на всіх рівнях усіх адміністративно-територіальних одиниць, які також мають бути реформовані, і передусім - одиниці базового рівня.

Для здійснення адміністративної реформи як сукупності певної структурної організації влади та механізмів її взаємодії із суспільством маємо визначити, що вона стосується всіх гілок влади. Зважаючи на те, що існує три її суб’єкти: народ, державна влада та місцеве самоврядування, реформа структури та характеру взаємодії інституцій цих трьох суб’єктів задля досягнення оптимального їхнього функціонування і є суттю адміністративної реформи, що має бути скерованою на надання послуг.

Децентралізація влади - це процес передачі частини функцій та повноважень її центральних органів органам місцевого самоврядування, розширення та зміцнення прав і повноважень територіальних громад з одночасним звуженням прав і повноважень відповідного центру. Тобто децентралізацію як шлях адміністративної реформи можна розглядати як цілеспрямований процес розширення повноважень органів місцевого самоврядування [5, с. 37 - 39]. Її метою є:

- 1) оптимізація й підвищення ефективності управління суспільно важливими справами;
- 2) своєчасне та якісне надання всіх необхідних послуг мешканцям територіальних громад у повному обсязі;
- 3) найповніша реалізація місцевих інтересів;
- 4) створення розгалуженої системи місцевого самоврядування, за якого питання місцевого значення вирішують представники не центрального уряду, а територіальної громади.

Основними завданнями децентралізації влади є:

- 1) наближення не лише влади до її джерела й носія - народу, а й власне результатів цієї влади - публічних послуг.
- 2) перетворення територіальних громад на ключового владного суб’єкта на місцевому рівні.
- 3) максимальне наближення центрів прийняття управлінських рішень до громадян.

При цьому на наступний рівень влади потрібно передавати лише ті повноваження, які не можуть бути ефективно реалізовані суб’єктами влади базового рівня. Передавання тих або інших державних повноважень місцевим органам дає змогу розв’язати певні проблеми:

- 1) уникнути зайвої концентрації влади на центральному рівні, перевантаження центрального уряду суто місцевими справами;
- 2) забезпечити участь громадян у здійсненні владних повноважень, політичному процесі;

3) сприятиме розбудові громадянського суспільства та ефективній взаємодії з ним державних інституцій;

4) сприятиме раціоналізації й оптимізації муніципального управління загалом [3, с. 113].

Крім згаданого, децентралізація є ще й механізмом усунення конфлікту «власність - влада». На 1991 рік в Україні державна власність становила 90%, а на 2007 - 90% становила приватна власність. Отже, ситуація така: власність децентралізована, а влада - ні.

Вважаючи, що головне завдання будь-якої реформи - розв'язання проблеми власності і влади та механізму їхнього взаємодіювання, можна констатувати: нині наявна суперечність між власністю й владою, коли влада залишилася сформованою для управління державною власністю, а власність, децентралізувавшись, перейшла в приватну.

Тому ми маємо децентралізувати владу, інакше конфлікт у ланці влада - власність, за якого неефективно працюють і власність, і влада, є неминучим [1, с. 34].

Децентралізація необхідна для формування ефективної влади, інакше неможливо реалізувати потужності та людський потенціал України для досягнення належного рівня якості життя її громадян. Децентралізація влади має бути спрямованою на розв'язання політико - правових проблем місцевого самоврядування передусім за рахунок розширення повноважень та фінансових можливостей територіальних громад і, відповідно, їхніх представницьких органів із перетворенням місцевого самоврядування на фінансово спроможний, ефективний та відповідальний інститут публічної влади.

В науково-правовій літературі більшість науковців доходять висновку, що одним із головних завдань адміністративної реформи є забезпечення поступового переходу від централізованого до децентралізованого державного управління шляхом передавання територіальним громадам та їхнім органам необхідних повноважень і матеріально - фінансових ресурсів для самостійного розв'язання ними значної частини громадських справ, що стосуються інтересів місцевого населення, а її метою - зміцнення основ народовладдя через підтримку місцевого самоврядування як однієї з підвалин демократичного ладу [2, с. 16].

Отже, внаслідок децентралізації влади громада матиме можливість самостійно вирішувати переважну більшість своїх справ та проблем і отримувати якісні публічні послуги.

Список використаної літератури:

1. Гіряк М.В. Про деякі сучасні аспекти і перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні / М.В.Гіряк // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2011. – № 6. – С. 34.
2. Долженков О.О. Становленн місцевого самоврядування в Україні / О.О. Долженков // Актуальні проблеми політики. – 2013. – № 50. – С. 16.
3. Дровальнова Н.Ю. Організаційно - функціональні методи та принципи органів місцеого самоврядування в світлі соціально - економічних проблем / Н.Ю. Дровальнова // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – № 16. – С. 113.
4. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 квітня 1997 року / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – С. 117.
5. Константинов В.О. Реформи місцевого самоврядування в Україні / В.О. Константинов // Місцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2013. – № 2. – С. 37 - 39.
6. Молодоченко Т.П. Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування в Україні / Т.П. Молодоченко // Науковий вісник. – 2012. – № 9. – С. 289.